

Integrovaný operační program

Metodická pomůcka k aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP obcí

Úvod ■ Zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území ■ Vyhodnocení
vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro
hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území ■ Problémy
k řešení v ÚPD ■ Projednání ÚAP a jejich využití v procesu územního
plánování ■ Příklad SWOT analýzy

NEAKTIVÁLNÍ

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ 2009

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE 2009

OBSAH

■ Předmluva / Eva Fialová	2
■ Slovo úvodem/ Martin Tunka	3
■ Metodická pomůcka k aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP obcí / Karel Maier	4
1. Úvod	
1.1 Kontext předkládaného materiálu, účel a cíl pomůcky	4
1.2 Legislativní východiska pro rozbor udržitelného rozvoje území	4
1.3 Koncepční východiska pro rozbor udržitelného rozvoje území v úplných aktualizacích	5
1.4 Aktéři rozboru udržitelného rozvoje území v úplné aktualizaci ÚAP	6
2. Zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území	6
2.1 Vstupní data	6
2.2 Analýzy SWOT	11
3. Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území	12
3.1 Využití tematických analýz SWOT	12
3.2 Použití indikátorů	13
3.3 Aplikace výstupů analýz SWOT a indikátorů pro vyhodnocení vyváženosti	16
3.4 Syntéza hodnocení udržitelného rozvoje v pilířích	18
3.5 Interpretace vyváženosti vztahu územních podmínek pro jednotlivé pilíře	18
4. Problémy v řešení v ÚPD	19
4.1 Identifikace problémů k řešení	19
4.2 Aktualizace problémů k řešení	20
5. Projednání ÚAP a jejich využití v procesu územního plánování	20
Příloha 1 Příklad analýzy SWOT, klíčové faktory a problémy k řešení	22
Příloha 2 Indikátory udržitelného rozvoje území	24
Použité zdroje	25

Předmluva

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen stavební zákon), zavedl od roku 2007 územně analytické podklady obcí a krajů jako nový nástroj územního plánování v úrovni obcí s rozšířenou působností a krajů, jejichž součástí je rozbor udržitelného rozvoje území a určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci.

V minulých letech bylo v rámci oblasti intervence 5.3 Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik Integrovaného operačního programu (IOP) podpořeno celkem 174 projektů na zpracování územně analytických podkladů obcí a 8 projektů na zpracování územně analytických podkladů krajů.

Vzhledem k tomu, že se pořizují úplné aktualizace územně analytických podkladů (ÚAP), zadalo Ministerstvo pro místní rozvoj zpracování „Metodické pomůcky k aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP obcí“. Příjemcům dotace na zpracování ÚAP připomínáme, že povinné

aktualizace ÚAP podle § 28 stavebního zákona jsou jednou z nezbytných podmínek udržení výsledků projektu.

Metodická pomůcka má napomoci úřadům územního plánování ke zjištění jak a jakým způsobem aktualizovat rozbor udržitelného rozvoje území v ÚAP. Text pomůcky zpracoval prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc. na základě analýzy vzorku pořízených ÚAP a byl oponován Mgr. Tomášem Vaškem, Ing. arch. Radkem Bočkem, Ing. arch. Jiřím Řeřuchou, Ing. Janem Netolickým a Ing. Vladimírem Voldřichem. Zhotovitelé oponentních posudků vycházeli ze zkušeností s pořízením územně analytických podkladů krajů a obcí ve svém území.

Příprava této metodické pomůcky byla hrazena z technické pomoci IOP.

Více informací o Integrovaném operačním programu naleznete na www.strukturalni-fondy.cz/iop.

*Ing. Eva Fialová
Odbor územního plánování MMR*

Slovo úvodem

Text předkládané Metodické pomůcky je určen – již podle svého názvu – především k aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje území (RURÚ) v územně analytických podkladech obcí (ÚAPo). Je však třeba alespoň stručně zmínit kontext celého aktualizacího procesu, který se musí týkat ÚAPo jako celku. Činíme to tímto úvodním slovem, abychom zároveň vyšli vstříc i dotazům z řad pořizovatelů.

Nejčastější bývá dotaz k § 28 stavebního zákona (SZ). Jeho text je třeba chápat tak, že pořizovatel nezasílá kompletní aktualizované ÚAPo poskytovateli údajů o území, ale pouze oznámení o jejich aktualizaci, kde zároveň vyzve poskytovatele:

- buď aby v pasportu dle příl. č. 2 vyhlášky č. 500/2006 Sb. potvrdil, že od doby, kdy příslušné údaje o území poskytl naposledy, nedošlo k jejich změně, a zároveň potvrdil jejich nadále trvající správnost, úplnost i aktuálnost;
- nebo v případě, že ke změně údajů o území od jejich posledního předání došlo, aby nově aktualizované údaje pořizovatel ÚAPo předal ve smyslu § 27 SZ bezodkladně.

Jedním z hlavních úkolů první úplné aktualizace ÚAPo musí být kvalita jejich vstupních údajů. To pro úřady územního plánování bude znamenat pracné a namáhavé ověřování úplnosti, přesnosti, věcné správnosti a spolehlivosti těchto údajů. Že údajová základna první verze ÚAPo nebyla vždy na jedničku je pochopitelné; není však možné se s tím spokojit. Již zákonodárce přepokládal postupné zpřesňování – např. § 185 stavebního zá-

kona (SZ) zavazuje vlastníky technické infrastruktury upřesnit polohopisné údaje jejich sítí do 6 let po dni nabytí účinnosti SZ. Z průběhu pořizování prvních ÚAPo je také zřejmé, že externí firmy, které pro pořizovatele vytvářely potřebné databáze údajové základny RURÚ, se někdy soustředily víc na problematiku GIS, než na obsahovou stránku vstupních údajů. Kvalitu těchto vstupů ovlivnila nepochybně i skutečnost, že řada poskytovatelů subjektů (a to i z oblasti veřejné správy) nebyla na podávání spolehlivých vstupních údajů o území dostatečně připravena. Nelze např. ignorovat fakt, že mezi vlastníky sítí technické infrastruktury patří i řada obcí a ty často po léta neměly dost finančních prostředků na její zaměření. Dále pak má významný a dosud neodstranitelný negativní vliv nedokončenost spolehlivé digitální katastrální mapy v S-JTSK, což musí být mnohdy nahrazováno interpretační dovedností příslušného pořizovatele.

Závěrem je třeba konstatovat, že ÚAPo budou sloužit i jako kvalitní zdroje údajů pro pořizování územních plánů obcí a regulačních plánů, jen tam, kde pořizovatel ÚAPo bude vystupovat vůči poskytovatelům údajů o území podobně jako projektant územního plánu. To znamená s odborným citem pro to, co ještě může být nebo co už není úplný, přesný, věcně správný a spolehlivý vstupní údaj. A kde bude pořizovatel ÚAPo také s „projektantskou razancí“ vymáhat od poskytovatelů nápravu nedostatků. První aktualizace ÚAPo je k tomu prvním zákonným krokem.

*Ing. arch. Martin Tunka, CSc.
ředitel Odboru územního plánování MMR*

Metodická pomůcka k aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP obcí

1. Úvod

1.1 Kontext předkládaného materiálu, účel a cíl pomůcky

V průběhu roku 2008 byly v souladu s požadavky vyplývajícími ze zákona číslo 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavebního zákona) poprvé pořízeny územně analytické podklady (ÚAP) a zveřejněny v elektronické podobě na internetu.

Předkládaná pomůcka popisuje standardní postup při vypracování rozboru udržitelného rozvoje území jako součásti územně analytických podkladů. Vychází z obecného základu teorie informace jako analytické a tvořivé práce s daty, z teoretického rozpracování metody strategického plánování týkající se analýz SWOT, z vyhodnocení vzorku rozborů udržitelného rozvoje území vypracovaných jako součást prvních pořízení územně analytických podkladů v roce 2008 a z poznatků při projednání výstupů tohoto vyhodnocení.¹⁾

Pomůcka je určena pro úplné aktualizace především ÚAP obcí podle § 28 odstavce 1 stavebního zákona, přičemž je možné její přiměřené využití pro ÚAP krajů. Jejím cílem je racionalizovat postup úplných aktualizací. Má napomoci ke zjištění, co je nutné aktualizovat a jakým způsobem a jakou metodou postupovat, aby byly úplné aktualizace ÚAP zpracovány standardně a aby byly ÚAP navzájem srovnatelné a kompatibilní. Ve výsledku by měla napomoci ke standardizaci metody provádění rozboru udržitelného rozvoje území.

Členění materiálu odpovídá postupu vypracování rozboru udržitelného rozvoje území v územně analytických podkladech ve znění pozdějších předpisů, jmenovitě stavebního zákona a vyhlášky číslo 500/2006 Sb., o územně plánovacích podkladech,

územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

Pomůcka se zaměřuje především na problematiku rozborů udržitelného rozvoje území v územně analytických podkladech obcí. Zpracování rozborů udržitelného rozvoje území pro ÚAP obcí využívá dat a informací z ÚAP kraje a úplné aktualizace budou vycházet z průběžně aktualizované datové základny podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území.

1.2 Legislativní východiska pro rozbor udržitelného rozvoje území

Územně analytické podklady jsou podle § 26 stavebního zákona součástí územně plánovacích podkladů. Pořízení ÚAP je povinné: úřad územního plánování nebo krajský úřad jako pořizovatelé mají zákonnou povinnost pořídit ÚAP jako podklad pro územní plány a regulační plány ve svém správním obvodu, popřípadě pro zásady územního rozvoje (v případě ÚAP kraje). Dále jsou pořizovatelé povinni ÚAP průběžně aktualizovat a každé dva roky pořizovat úplnou aktualizaci (§ 28 odstavec 1 stavebního zákona). Z povinnosti opakovaně pořizovat úplné aktualizace vyplývá první předpoklad pro ÚAP jako celek – potřeba provázanosti datové základny a interpretovatelnost a použitelnost ÚAP pro všechny obce ve správním obvodu jedné ORP, respektive kraje.

Součástí ÚAP je rozbor udržitelného rozvoje území. Vyhláška č. 500/2006 Sb., která obsah ÚAP blíže specifikuje v ustanovení § 4 a § 5, upravuje rámce pro provádění zmíněných rozborů udržitelného rozvoje území. Z ustanovení § 4 odst. 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb. vyplývá, že samotnému rozboru udržitelného rozvoje území předchází vypracování podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území.

1) Vyhodnocení bylo pořízeno jako součást úkolu rezortního výzkumu MMR WD-07-07-4 Koncepce územního plánování a disparity v území týmem složeným z Českého vysokého učení technického v Praze, Masarykovy univerzity v Brně a Ústavu pro ekopolitiku, o.p.s. v Praze.

Stavební zákon v § 4 odst. 1 písm. a) popisuje podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území jako *zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území²⁾, jeho hodnot, limity využití území, zjištění a vyhodnocení záměrů na provedení změn v území*, které jsou doplněny v § 4 odst. 2 o *údaje o území³⁾, zjištění vyplývající z průzkumů území a další dostupné informace, například statistické údaje*.

Z toho vyplývá, že podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území nejsou jen datové médium s více či méně uspořádanými daty o území, ale že je to dokumentace strukturovaná do stavu a vývoje území, hodnot území, limitů využití území, záměrů na provedení změn v území a dalších zjištění, jak vyplývá z průzkumů.

Obsah podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území je uveden jako taxativní výčet sledovaných jevů uvedených v Příloze 1 Část A (pro ÚAP obcí) a Část B (pro ÚAP krajů) vyhlášky č. 500/2006 Sb.

Právní úprava provádění rozboru udržitelného rozvoje území je uvedena v § 4 odst. 1 písm. b) vyhlášky.

1.3 Koncepční východiska pro rozbor udržitelného rozvoje území v úplných aktualizacích

Pomůcka vychází z toho, že podle § 29 odstavce 1 stavebního zákona:

Územně analytické podklady pro správní obvod obce s rozšířenou působností a jejich aktualizace předkládá pořizovatel [...] k projednání Radě obcí, která do 60 dnů sdělí pořizovateli své stanovisko, zejména k rozboru udržitelného rozvoje.

Z toho lze dovodit, že v případě úplné aktualizace ÚAP pro správní obvod obce s rozšířenou působností je vždy její součástí též rozbor udržitelného rozvoje území.

Nezbytným předpokladem pro to, aby byly jednotlivé úplné aktualizace ÚAP opravdu využitelné

jako podklad pro pořizování územně plánovací dokumentace, je jednotná datová základna průběžně sledovaných a aktualizovaných podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území, tak, jak ji vyžaduje § 4 odstavec 1a) a 2 vyhlášky číslo 500/2006 Sb. a podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území specifikované Přílohou 1 téže vyhlášky. Mimo informace čerpané z těchto standardizovaných údajů o území jsou však pro rozbor udržitelného rozvoje území zapotřebí další údaje, jejichž zpracování do potřebných informací a využití v rozboru nejsou v předpisech blíže specifikovány. Rozsah a obsah těchto dalších údajů není potřebné dále sjednocovat, protože tyto údaje by měly vycházet z místních podmínek a potřeb územních celků pro něž se ÚAP pořizují. Potřebné je ale standardizovat způsob, jak jsou veškeré vstupy zpracovány do relevantních informací a jak jsou tyto informace využívány pro formulaci problémů, jež mají být následně řešeny v územně plánovací dokumentaci. Tím bude zachována kontinuita a transparentnost nejen ve vstupech, ale i v postupech jednotlivých úplných aktualizací.

Standardní aktualizace rozboru udržitelného rozvoje území využívá předchozích rozborů udržitelného rozvoje území a údajů v nich pro vytváření přehledu o průběhu trendů v území a jejich hodnocení. Tím vznikne tolik žádoucí informace o dynamice vývoje území pro něž je rozbor udržitelného rozvoje území pořizován, což následně umožní sledovat změny tohoto území. Vedle toho standardizace postupu rozboru udržitelného rozvoje území umožní porovnávat jednotlivá území pro něž je rozbor udržitelného rozvoje území pořizován v cyklech úplné aktualizace ÚAP.

Za standardní lze považovat každé řešení rozboru udržitelného rozvoje území, které splňuje účel, pro který se rozbor udržitelného rozvoje území v ÚAP vypracovává, pojmenovaný v §§ 25 a 26 stavebního zákona. Vyhláška č. 500/2006 Sb. poměrně detailně popisuje obsah rozboru udržitelného rozvoje území v § 4 odst. 1b), včetně požadavku postupovat v kategoriích odpovídajících metodě SWOT a výčtu tematických okruhů, pro které se má rozbor vypracovat. Pomůcka dále zásadně ne-

2) Limity využití území definuje stavební zákon v § 26 odstavci 1 jako „omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území“.

3) Údaje o území definuje stavební zákon v § 26 odstavci 2 jako „informace nebo data o stavu území, právech, povinnostech a omezeních, která se váží k určité části území, například ploše, pozemku, přírodnímu útvaru nebo stavbě, a která vznikla nebo byla zjištěna zejména na základě právních předpisů a dále informace nebo data o záměrech na provedení změny v území; údaje o území zahrnují i informace o jejich vzniku, pořízení, zpracování, případném schválení nebo nabytí platnosti a účinnosti“.

zpodrobnuje jednotlivé kroky / fáze rozboru udržitelného rozvoje území, ale věnuje se spíše tomu, jak informace získané v jednotlivých krocích analýzy využívat v dalších krocích aktualizace.

1.4 Aktéři rozboru udržitelného rozvoje území v úplné aktualizaci ÚAP

Při prvním pořízení ÚAP hrály významnou úlohu odborné firmy, které pro pořizovatele ÚAP prováděly průzkumy, vytvářely potřebné databáze uspořádané do datových modelů s datovými sadami a s informacemi o jejich vzniku, pořízení, zpracování, případném schválení nebo nabytí platnosti a účinnosti. Vznikly tak databáze, které jsou nyní v souladu s § 28 odstavcem 1 stavebního zákona průběžně aktualizovány.

V následujících úplných aktualizacích ÚAP zřejmě vystoupí vedle organizátorské činnosti pořizovatele do popředí také jeho odborná činnost, kterou v menší či větší míře převezme od odborných zpracovatelů. Významnější podíl pořizovatele na zpracování ÚAP je potřebný i proto, že podporuje bezprostřední poznání území, jeho stavu a vývoje. Úplné aktualizace rozborů udržitelného rozvoje území ale spočívají též v posouzení a vyhodnocení politickou reprezentací představovanou v případě ÚAP obcí Radou obcí pro udržitelný rozvoj území. Užitečné by bylo, kdyby se na přípravě a vyhodnocení rozboru udržitelného rozvoje území také další významní aktéři rozvoje předmětného území.

2. Zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území

2.1 Vstupní data

Vstupními daty pro zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území jsou podle § 4 odst. 1a) a 2 vyhlášky podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území, tedy zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, limity využití území,

zjištění a vyhodnocení záměrů na provedení změn v území; doplněné o údaje o území, zjištění vyplývající z průzkumů území a další dostupné informace, například statistické údaje.

Z citovaného ustanovení není zřejmé, jestli je zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území naplněno pouze zpracováním uvedené SWOT analýzy. Analýzy SWOT, jakož i každý jiný (další) možný způsob zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území, však spočívají ve vyhodnocení těchto vstupních dat a jejich převedení do relevantních informací.

Z ustanovení § 4 odst. 1 stavebního zákona vyplývá, že analýzy SWOT se zpracovávají za jednotlivé tematické okruhy týkající se území. Deset vyjmenovaných tematických okruhů je předpisem vyjmenované povinné minimum. Protože pro rozbor udržitelného rozvoje území byly zpracovány podklady se sledovanými jevy, je zřejmé, že území má být hodnoceno s využitím těchto jevů jako podkladu.

Vyhláška číslo 500/2006 Sb. však v Příloze 1 výslovně sledované jevy na jednotlivá témata nerozděluje, ani jinak výslovně neupravuje způsob, jak mají sledované jevy být využity pro zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území, jež je součástí rozboru udržitelného rozvoje území. Pomůcka dále uvádí toto rozdělení, ale je třeba mít na paměti, že v některých případech dochází k přesahu jednotlivých údajů o území do různých tematických okruhů. V okruzích se uvádí jak jevy sledované pro ÚAP obcí, tak i jevy sledované pro ÚAP krajů. Předpokládá se totiž, že obě úrovně ÚAP by měly být datově navzájem propojeny, což současná obecně dostupná technologie přenosu a sdílení dat plně umožňuje. Dále se předpokládá, že statistická data, která jsou převážně sledována na úrovni krajů, budou sledována za obce popřípadě městské části, což zpravidla postačuje pro jejich využití pro ÚAP obcí. Je nutné si také uvědomit, že data ze sčítání lidu, domů a bytů jsou k dispozici pouze jednou za deset let, zatímco úplné aktualizace ÚAP, v nichž se provádí rozbor udržitelného rozvoje území, mají dvouletou periodicitu.

Tabulka 1: Začlenění sledovaných jevů z podkladu pro rozbor udržitelného rozvoje území do tematických okruhů analýzy SWOT

Horninové prostředí a geologie	
A057	dobývací prostor
A058	chráněné ložiskové území
A059	chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry
A060	ložisko nerostných surovin
A061	poddolované území
A062	sesuvné území a území jiných geologických rizik
A063	staré důlní dílo
A066	odval, výsypka, odkaliště, halda
Vodní režim	
A044	vodní zdroj podzemní, povrchové vody; včetně ochranných pásem
A045	chráněná oblast přirozené akumulace vod
A046	zranitelná oblast
A047	vodní útvar povrchových, podzemních vod
A048	vodní nádrž
A049	povodí vodního toku, rozvodnice
A050	záplavové území
A051	aktivní zóna záplavového území
A052	území určené k rozlivům povodní
A053	území zvláštní povodně pod vodním dílem
A054	objekt/zařízení protipovodňové ochrany
A055	přírodní léčivý zdroj, zdroj přírodní minerální vody; včetně ochranných pásem
A056	lázeňské místo; vnitřní, vnější území lázeňského místa
B028	podíl vodních ploch na celkové výměře katastru
Hygiena životního prostředí	
A064	staré zátěže území a kontaminované plochy
A065	oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší
A066	odval, výsypka, odkaliště, halda
A084	objekty nebo zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami
A085	skládka včetně ochranného pásma
A086	spalovna včetně ochranného pásma
A087	zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu včetně ochranného pásma
B035	počet obyvatel v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší
B036	hodnoty imisního znečištění životního prostředí a jejich vývoj
Údaje o území a informace získané průzkumem území je vhodné doplnit sociologickým výzkumem, který zjistí názory obyvatel na hygienu životního prostředí (její subjektivní vnímání) v obcích respektive kraji.	
Ochrana přírody a krajiny	
A017	oblast krajinného rázu a její charakteristika
A018	místo krajinného rázu a jeho charakteristika
A019	místo významné události

A020	významný vyhlídkový bod
A021	územní systém ekologické stability
A022	registrovaný významný krajinný prvek, pokud není vyjádřen jinou položkou
A023	významný krajinný prvek ze zákona, pokud není vyjádřen jinou položkou
A024	přechodně chráněná plocha
A025	národní park včetně zón a ochranného pásma
A026	chráněná krajinná oblast včetně zón
A027	národní přírodní rezervace včetně ochranného pásma
A028	přírodní rezervace včetně ochranného pásma
A029	národní přírodní památka včetně ochranného pásma
A030	přírodní park
A031	přírodní památka včetně ochranného pásma
A032	památný strom včetně ochranného pásma
A033	biosférická rezervace UNESCO, geopark UNESCO
A034	NATURA – evropsky významná lokalita
A035	NATURA – ptačí oblast
A036	lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem
B024	podíl trvalých travních porostů z celkové výměry zemědělské půdy
B030	koeficient ekologické stability KES
B031	stupeň přirozenosti lesních porostů
B032	hranice přírodních lesních oblastí
B033	hranice bioregionů a biochor
Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa	
A037	lesy ochranné
A038	lesy zvláštního určení
A039	lesy hospodářské
A040	vzdálenost 50 m od okraje lesa
A041	bonitovaná půdně ekologická jednotka
A042	hranice biochor
A043	investice do půdy za účelem zlepšení půdní úrodnosti
B022	podíl zemědělské půdy z celkové výměry katastru
B023	podíl orné půdy ze zemědělské půdy
B024	podíl trvalých travních porostů z celkové výměry zemědělské půdy
B025	podíl speciálních zemědělských kultur z celkové výměry zemědělské půdy
B026	podíly tříd ochrany zastoupené v jednotlivých katastrálních územích
B029	podíl lesů na celkové výměře katastru
B031	stupeň přirozenosti lesních porostů
B032	hranice přírodních lesních oblastí
Veřejná dopravní a technická infrastruktura	
Dopravní infrastruktura	
A088	dálnice včetně ochranného pásma
A089	rychlostní komunikace včetně ochranného pásma
A090	silnice I. třídy včetně ochranného pásma

A091	silnice II. třídy včetně ochranného pásma
A092	silnice III. třídy včetně ochranného pásma
A093	místní a účelové komunikace
A094	železniční dráha celostátní včetně ochranného pásma
A095	železniční dráha regionální včetně ochranného pásma
A096	koridor vysokorychlostní železniční trati
A097	vlečka včetně ochranného pásma
A098	lanová dráha včetně ochranného pásma
A099	speciální dráha včetně ochranného pásma
A100	tramvajová dráha včetně ochranného pásma
A101	trolejbusová dráha včetně ochranného pásma
A102	letiště včetně ochranných pásem
A103	letecká stavba včetně ochranných pásem
A104	vodní cesta
A105	hraniční přechod
A106	cyklostezka, cyklotrasa, hipostezka a turistická trasa
Technická infrastruktura	
A067	technologický objekt zásobování vodou včetně ochranného pásma
A068	vodovodní síť včetně ochranného pásma
A069	technologický objekt odvádění a čištění odpadních vod včetně ochranného pásma
A070	síť kanalizačních stok včetně ochranného pásma
A071	výrobní elektrárny včetně ochranného pásma
A072	elektrická stanice včetně ochranného pásma
A073	nadzemní a podzemní vedení elektrizační soustavy včetně ochranného pásma
A074	technologický objekt zásobování plynem včetně ochranného a bezpečnostního pásma
A075	vedení plynovodu včetně ochranného a bezpečnostního pásma
A076	technologický objekt zásobování jinými produkty včetně ochranného pásma
A077	ropovod včetně ochranného pásma
A078	produktovod včetně ochranného pásma
A079	technologický objekt zásobování teplem včetně ochranného pásma
A080	teplovod včetně ochranného pásma
A081	elektronické komunikační zařízení včetně ochranného pásma
A082	komunikační vedení včetně ochranného pásma
A083	jaderné zařízení
A107	objekt důležitý pro obranu státu včetně ochranného pásma
A110	objekt civilní ochrany
A111	objekt požární ochrany
A112	objekt důležitý pro plnění úkolů Policie České republiky
A113	ochranné pásmo hřbitova, krematoria
A114	jiná ochranná pásma
A115	ostatní veřejná infrastruktura
B019	podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu
B020	podíl obyvatel zásobovaných plynem

B021 podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci
Zvláště v tomto tematickém okruhu je důležité zachytit též známé záměry.

Sociodemografické podmínky

- B001 vývoj počtu obyvatel
- B002 podíl obyvatel ve věku 0–14 let na celkovém počtu obyvatel
- B003 podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel
- B004 podíl osob se základním vzděláním
- B005 podíl osob s vysokoškolským vzděláním
- B006 sídelní struktura

Údaje o území a informace získané průzkumem území je možno doplnit sociologickým výzkumem, který zjistí celkovou spokojenost občanů v řešeném území (obcích, kraji) a popřípadě jejich úmysl z řešeného území se vystěhovat.

Bydlení

- A003 plochy občanského vybavení
- A116 počet dokončených bytů k 31.12. každého roku
- A119 další dostupné informace, např. průměrná cena stavebního pozemku v členění podle katastrálních území, průměrná cena m² zemědělské půdy v členění podle katastrálních území
- B011 výstavba domů a bytů
- B012 podíl neobydlených bytů na celkovém fondu
- B013 struktura bytového fondu
- B014 místní obvyklé nájemné

Ze sčítání lidu, domů a bytů popřípadě z dalších provedených průzkumů lze získat vedle údajů o struktuře bytového fondu (podíl rodinných domů, zastoupení kvalitativních kategorií bytů, zastoupení vlastnických forem bydlení) i další údaje týkající se bydlení, například stáří domů.

Údaje o území a informace získané průzkumem území je vhodné doplnit sociologickým výzkumem, který zjistí názory obyvatel na spokojenost občanů s bydlením a občanským vybavením (jeho dostupností) v obcích, respektive kraji.

Rekreace

- B015 rekreační oblasti s celoročním a sezónním využitím
- B016 počet staveb pro rodinnou rekreaci
- B017 kapacita a kategorie ubytovacích zařízení
- B018 lázeňská místa a areály

Údaje o území a informace získané průzkumem území je možno doplnit sociologickým výzkumem, který zjistí názory obyvatel na spokojenost občanů s možnostmi rekreace a využití volného času v obcích respektive kraji a hodnocení kvality lázeňských služeb a péče v případě lázeňských míst.

Hospodářské podmínky

- A002 plochy výroby
- A004 plochy k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území
- A119 další dostupné informace, například průměrná cena m² stavebního pozemku v členění podle katastrálních území, průměrná cena m² zemědělské půdy v členění podle katastrálních území
- B007 ekonomická struktura podle odvětví
- B008 míra nezaměstnanosti
- B009 vyjíždějící do zaměstnání a škol
- B010 dojíždějící do zaměstnání a škol do obce
- B018 lázeňská místa a areály

Toto začlenění sledovaných jevů je třeba chápat jako orientační. Některé jevy lze začlenit do více tematických okruhů současně (například jev A056 respektive B018 – lázeňské místo může podle místních podmínek mít význam pro rekreaci i pro hospodářské podmínky; jev A066 – odval, výsypka, odkaliště, halda je významný pro hygienu životního prostředí i pro horninové prostředí a geologii).

Do přehledu začlenění nebyly zařazeny sledované jevy, které mají „průřezovou“ povahu, jako jsou:

- A001 zastavěné území
- A108 vojenský újezd
- A109 vymezené zóny havarijního plánování
- A117 zastavitelná plocha
- B027 podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry katastru
- B034 hranice klimatických regionů

a dále řada jevů vyjadřujících hodnoty, které mohou mít význam pro kvalitu bydlení, rekreaci i hospodářství:

- A005 památková rezervace včetně ochranného pásma
- A006 památková zóna včetně ochranného pásma
- A007 krajinná památková zóna
- A008 nemovitá kulturní památka, popřípadě soubor, včetně ochranného pásma
- A009 nemovitá národní kulturní památka, popřípadě soubor, včetně ochranného pásma
- A010 památka UNESCO včetně ochranného pásma
- A011 urbanistické hodnoty
- A012 region lidové architektury
- A013 historicky významná stavba, soubor
- A014 architektonicky významná stavba, soubor
- A015 významná stavební dominanta
- A016 území s archeologickými nálezy.

2.2 Analýzy SWOT

Princip a užívání analýzy

Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (SWOT) je metoda původně využívaná strategickým plánováním k vyhodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb projektu, podniku nebo jiné korporace.

Princip analýzy SWOT spočívá v identifikaci jevů, faktorů a trendů vývoje (prvků analýzy) a jejich zařazování do čtyř základních skupin: silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Posouzením

vzájemných souvislostí faktorů silných a slabých stránek na jedné straně vůči příležitostem a hrozbám na straně druhé lze získat nové kvalitativní informace, které mohou být podkladem pro rozhodování o akcích zúčastněných subjektů v zájmu dalšího rozvoje analyzovaného celku.

Ve strategickém plánování pomáhá analýza SWOT identifikovat klíčové faktory a kritické podmínky („úzká místa“) pro budoucí rozvoj. Diskuse mezi subjekty rozvoje, kteří se na vytvoření analýzy SWOT podílejí, zároveň vytváří potřebný konsenz mezi těmito účastníky o interpretaci jednotlivých faktorů identifikovaných v analýze a o tom, jaké problémy existují, jaké lze očekávat a jak je řešit. Hodnota analýzy SWOT tedy spočívá současně jak v jejím finálním výstupu, tak i v procesu, kterým se tento výstup vytvářel.

Silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby v analýzách SWOT

Silné a slabé stránky analýzy SWOT vycházejí z vnitřní situace. Vztahují se k současnému stavu tak, jak je popsán pomocí sledovaných jevů a dalších působících faktorů a trendů, které posuzovatelé považují za významné. Příležitosti a hrozby vstupující do analýzy SWOT popisují interakci sledovaného prostředí s vnějším prostředím v čase. Proto je třeba příležitosti a hrozby chápat jako dynamický proces a je nutno je hodnotit s ohledem na vnější vývoj, který nelze na úrovni sledovaného územního vcelku efektivně ovlivnit.

Analýzy SWOT zabývající se územím se tedy nemají uzavírat pouze do „vnitřních“ problémů řešeného území (jímž je v případě ÚAP správní území obce s rozšířenou působností nebo kraje), ale zejména v případě příležitostí a hrozeb musí s vymezeným územím pracovat v kontextu vlivu změn vnějšího fyzického i sociálně-ekonomického prostředí v měřítku regionu, státu, ale i evropském a globálním.

Pro analýzu silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb území jako součást rozboru udržitelného rozvoje území, vypracovávaného v rámci ÚAP, mají význam především údaje o stavu, trendy a známé záměry v území. V prvním pořadí ÚAP často opatřovaly podklady pro výběr prvků silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb pro jednotlivé tematické analýzy SWOT týmy zpracovatelů, v nichž mohli být experti pro jednotlivé okruhy problematiky předmětného území. Při úplných ak-

tualizací ÚAP se ale aktualizaci vyhodnocování těchto vstupů a jejich doplnění o další potřebné jevy / faktory budou věnovat především pořizovatelé jako odborná pracoviště se znalostí místní věcné problematiky, přičemž je žádoucí spolupráce se členy Rady pro udržitelný rozvoj území jako politického reprezentanta občanů předmětného území. Takto lze dosáhnout, že aktualizované analýzy SWOT budou syntézou odborného názoru na předmětné tematické okruhy a dokonalé znalosti území, kontextu jeho hodnot a jeho problémů.

Mezi prvky analýzy SWOT v rozboru udržitelného rozvoje území vyjadřující jevy a faktory silných a slabých stránek a trendy představované příležitostmi a hrozbami je vhodné zařazovat ty, které jsou pro vývoj řešeného území opravdu významné a jsou řešitelné nebo alespoň významně ovlivnitelné územně plánovací dokumentací. Zároveň je ale potřeba zařazovat i ty jevy, faktory a trendy, které sice územním plánováním bezprostředně ovlivnitelné nejsou, ale které územní plánování významně ovlivňují, zejména jako příležitosti či hrozby. Příliš rozsáhlé seznamy prvků silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb jako výstup procesu tvorby této analýzy rozhodně nesvědčí o jejím pečlivém a důkladném zpracování, zvláště pokud se vedle sebe vyskytují prvky vyjadřující jevy, faktory a trendy zásadního významu a prvky z hlediska významu pro rozvoj území okrajové. Závěrečná fáze vypracování analýz SWOT v rozboru udržitelného rozvoje území by tedy měla spočívat v diskusi například na Radě obcí pro udržitelný rozvoj území směřující ke sloučení provázaných a navzájem souvisejících prvků a k výběru těch prvků, se kterými bude rozbor udržitelného rozvoje území moci dále efektivně pracovat.

3. Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území

3.1 Využití tematických analýz SWOT

Metoda SWOT ve své klasické podobě se užívá ve strategickém plánování. Zde slouží pro identifikaci kritických podmínek, které ovlivní budoucí vývoj, a klíčových faktorů, které rozhodující měrou ovlivňují současný stav či ovlivní budoucí vývoj. Z kritických podmínek a klíčových faktorů pak stanoví strategii sestávající ze strategických cílů a k nim vedoucích opatření.

Postup vyhodnocování vyváženosti na základě analýzy SWOT předpisy (stavební zákon ani vyhláška číslo 500/2006 Sb.) nijak neupřesňují. Postupujeme tedy metodou teleologického výkladu (tj. výkladem „ve smyslu zákona“).

Sloučení výstupů tematických analýz do skupin podle pilířů udržitelného rozvoje území do témat analýz SWOT

Pro rozbor udržitelného rozvoje území v ÚAP je potřeba členit výstupy analýz SWOT s ohledem na pilíře udržitelného rozvoje, protože vyhláška požaduje, aby závěrem tematických SWOT bylo vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek vůči třem pilířům udržitelného rozvoje. Pokud je to možné a účelné, lze pro zjednodušení přiřazovat do jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje celé tematické okruhy, pro něž byly vypracovány analýzy SWOT.

Tabulka 2: Začlenění témat analýz SWOT do jednotlivých pilířů posouzení podmínek udržitelného rozvoje

příznivé životní prostředí (environmentální pilíř)	soudržnost společenství obyvatel území (sociální pilíř)	hospodářský rozvoj území (ekonomický pilíř)
<ul style="list-style-type: none"> ■ Horninové prostředí a geologie ■ Vodní režim ■ Hygiena životního prostředí ■ Ochrana přírody a krajiny ■ Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Veřejná dopravní a technická infrastruktura ■ Socio-demografické podmínky ■ Bydlení ■ Rekreace 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hospodářské podmínky a rovněž relevantní údaje z témat ■ Veřejná dopravní a technická infrastruktura ■ Bydlení ■ Rekreace

Hodnocení významnosti prvků analýz SWOT

Rozbor udržitelného rozvoje území nelze pojímat jako přímý výstup analýz SWOT, ale provádí se „nad nimi“, tedy na základě poznání vyšlého z těchto analýz⁴⁾. Hodnocení významnosti faktorů a trendů rozvoje na základě analýzy SWOT je povětce expertní činností, na níž by se měli podílet stejnou měrou odborní i místní experti.

Jednotlivé sledované jevy, faktory a trendy obsažené v prvcích analýz SWOT mohou mít v konkrétních případech různou hodnotu a mohou nabývat různé závažnosti pro celkový rozvoj území konkrétní obce, obce s rozšířenou působností, respektive kraje. Absence některých infrastruktur v jednom sledovaném území (například chybějící specializovaná zdravotnická zařízení v obci s rozšířenou působností, která je velmi kvalitně napojena na velké město) může být vcelku přijatelná, zatímco v jiném území, které je v periferní poloze, to může být závažný nedostatek. Proto se ponechává interpretace, tedy způsob hodnocení významnosti prvků, na pořizovateli ÚAP a jeho součinnosti s Radou obcí pro udržitelný rozvoj území.

Při hodnocení vždy vycházíme z podmínek předmětného území a v tomto kontextu sledujeme tři základní okruhy:

- Absolutní významnost – míra četnosti výskytu, intenzita, rozsah či dopad jevu, faktoru či trendu. Absolutní významnost tedy vyjadřuje, jak velké území je zasaženo či dotčeno, jak častý výskyt jevu byl v území zaznamenán, jaký podíl obyvatel území je jevem dotčen apod. V případě geografických dat se může jednat především o kvantifikované vyhodnocení podílu jevů na celkové ploše území podle topologického tvaru sledovaného jevu (viz výše). U negeografických jevů nebo jevů, pro něž nejsou geografický tvar a velikost pro hodnocení významné (například objekt civilní ochrany nebo jaderné zařízení), je absolutní významnost výsledkem expertízy odborných a místních expertů.
- Relativní významnost – porovnání území s jiným srovnatelným nebo srovnávacím územím. Posouzení relativní významnosti tedy porovná-

vá podíl či dopad / význam jevu nebo dynamiku jeho změny (u příležitosti a hrozeb) v řešeném území s jiným územím, například s průměrem ČR, s územím celého kraje (v případě ÚAPo) nebo s obdobným územím (například v případě ÚAPo s ORP s obdobnými charakteristikami, jako je poloha vůči rozvojovým oblastem, rozvojovým osám a specifickým oblastem). Pro posouzení relativní významnosti je nezbytné mít srovnatelná data o témž jevu za srovnávací území.

- Dynamika nebo velikost změny – porovnání stavu s předchozím stavem nebo předchozími stavy téhož území. I zdánlivě okrajové jevy se totiž mohou pro vývoj území stát významnými, pokud vykazují prudký vývoj nebo pokud absolutní či i „jen“ relativní velikost změny je velká. Pro sledování dynamiky a velikosti změn je nezbytné mít srovnatelná a kompatibilní data o předchozích stavech, nejlépe z předchozího pořízení nebo úplně aktualizace ÚAP.

3.2 Použití indikátorů

Protože prvky analýz SWOT jsou z velké části kvalitativní a ve své podstatě jedinečné – vznikají totiž úsudkem odborných a místních expertů – pokládáme za účelné paralelně s využitím analýz SWOT v rozboru udržitelného rozvoje sledovat kvantitativní indikátory, které poslouží při úplných aktualizacích ÚAP pro sledování (monitoring) vývojových trendů ve sledovaném území⁵⁾. Pro úplné pokrytí problematiky udržitelného rozvoje území kvantifikovatelnými indikátory nelze efektivně vytvořit dostatečně průkaznou kvantitativní datovou základnu: indikátory proto mohou být jen doplňkem kvalitativního hodnocení představovaného v případě rozborů udržitelného rozvoje území výstupy analýzy SWOT.

Výběr indikátorů by se měl řídit následujícími požadavky:

- indikátory kvantifikují jevy významné pro udržitelný rozvoj území,
- indikátory vyjadřují jevy bezprostředně ovlivnitelné územním plánováním,

4) Veškeré snahy o redukci rozboru udržitelného rozvoje území na prefabrikované hodnocení standardizovaných výstupů analýzy SWOT proto pokládáme za obtížně použitelné pro různá území, s obtížně interpretovatelnými výstupy, a tudíž v celkových efektech za neproduktivní.

5) Platné předpisy sice použití kvantitativních indikátorů nepožadují, z provedené rešerše vzorků rozborů udržitelného rozvoje území v prvním pořízení ÚAP ale vyplynulo, že indikátory byly použity jako prostředek k hodnocení udržitelného rozvoje v 11 případech z celkových 27 posuzovaných rozborů udržitelného rozvoje území.

ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE

**POLITIKA
ÚZEMNÍHO
ROZVOJE**

Požizuje se pro území státu

**ZÁSADY
ÚZEMNÍHO
ROZVOJE**

Požizují se pro území kraje

**ÚZEMNÍ
PLÁNY**

Požizují se pro území obce

**REGULAČNÍ
PLÁNY**

Požizují se pro exponované lokality

**ROZHODOVÁNÍ
V ÚZEMÍ**

ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

**URČENÍ
PROBLÉMŮ
K ŘEŠENÍ
V ÚZEMNĚ
PLÁNOVACÍCH
DOKUMENTACÍCH**

URBANISTICKÉ ZÁVADY
DOPRAVNÍ ZÁVADY
HYGIENICKÉ ZÁVADY
VZÁJEMNÉ STŘETY ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ
STŘETY ZÁMĚRŮ S LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ
OHROŽENÍ ÚZEMÍ, NAPŘÍKLAD POVODŇEMI A JINÝMI RIZIKOVÝMI PŘÍRODNÍMI JEVY

**VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI VZTAHU
ÚZEMNÍCH PODMÍNEK**

PRO PŘÍZNVIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ
PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL ÚZEMÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ A GEOLOGIE
VODNÍ REŽIM
HYGIENA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY
ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA
VEŘEJNÁ DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA
SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY
BYDLENÍ
REKREACE
HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

**PODKLADY PRO ROZBOR
UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ**

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

HODNOTY ÚZEMÍ
LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ
ZÁMĚRY NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

Tabulka 3: Kvantifikovatelné indikátory využitelné pro rozbor udržitelného rozvoje území

označení indikátorů	
111	Míra plánovaného růstu zastavěného území
112	Míra naplnění zastavitelných ploch
113	Míra recyklace zastavěných pozemků
211	Koeficient ekologické stability (KES)
213	Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami
311	Bilanční rovnováha mezi populační a pracovištní velikostí
413	Diverzita nového bydlení
421	Podíl obyvatel v sídlech v dostupnosti zařízení předškolní výchovy
422	Podíl obyvatel v sídlech v dostupnosti základních škol
423	Podíl zastavitelných ploch pro bydlení v dostupnosti zařízení předškolní výchovy
424	Podíl zastavitelných ploch pro bydlení v dostupnosti základních škol
425	Dostupnost veřejných prostranství plnících funkcí veřejné zeleně ze zastavitelných ploch pro bydlení
511	Podíl zastavitelných ploch pro bydlení v záplavovém území
512	Podíl zastavitelných ploch v záplavovém území

- zastoupení indikátorů by mělo rovnoměrně pokrývat problematiku všech tří pilířů udržitelného rozvoje.
- data potřebná pro vytvoření indikátorů by měla být obecně dostupná z veřejných zdrojů, včetně sledovaných jevů ÚAP.

Těmto kritériím vyhovuje sestava indikátorů vytvořená v rámci úkolu rezortního výzkumu MMR WD-07-07-4 Koncepce územního plánování a disparity v území.

Podrobný popis jednotlivých indikátorů, jejich vztah vůči pilířům udržitelného rozvoje, popis vyjádření indikátorů a dat potřebných pro výpočet je uveden v příloze.

Hodnocení pomocí indikátorů spočívá v porovnávání dosažených hodnot pro sledované území s hodnotami téhož indikátoru v jiném srovnatelném území. Indikátory tedy nejsou normativními hodnotami, jež je třeba splnit, ale nabízejí objektivní srovnání analyzovaného území s jiným srovnatelným územím a umožňují tak zařadit analyzované území do širšího kontextu. Pokud jsou sledovány opakovaně ve více úplných aktualizacích, umožňují objektivně a kvantitativně vyhodnotit trendy ve sledovaných ukazatelích.

3.3 Aplikace výstupů analýz SWOT a indikátorů pro vyhodnocení vyváženosti

Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje lze provést v zásadě dvěma způsoby:

Výběr klíčových faktorů

Klíčové faktory se identifikují výběrem relativně nejvýznamnějších prvků z prvků analýz SWOT a popřípadě též indikátorů na základě jejich porovnání se srovnatelným územím (pro hodnocení stavu) anebo s minulým stavem (hodnocení změn). Klíčové faktory jsou pak ty, které v porovnání s jiným stavem (v jiném srovnatelném území) nebo jinou změnou (v čase) vykazují relativně největší odchylky. Tyto klíčové faktory ukazují významné odchylky od „standardních“ podmínek běžných v srovnávacích územích. Počet klíčových faktorů pro každý pilíř udržitelného rozvoje by neměl přesáhnout pět až šest.

Výhodou použití klíčových faktorů je dosažení poměrně přehledného souboru faktorů, které charakterizují jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje, umožňují se soustředit při formulaci problémů k řešení na hlavní problémy. Metodu lze použít bez větších nároků na množství odborníků, kte-

ří rozbor udržitelného rozvoje provádějí. Proto je vhodná pro případy, kdy rozbor udržitelného rozvoje po odborné stránce připravuje pořizovatel úplné aktualizace ÚAP s omezenou možností spolupráce odborných expertů. Za problematickou stránku metody využívající klíčové faktory lze považovat vysoké riziko, že se „odfiltrováním“ jednotlivých méně významných faktorů může ztratit potenciálně významná informace, zejména že se podcení kumulativní efekt faktorů, které samy o sobě nepovažujeme za významné.

Multikriteriální analýza

Na rozdíl od výběru klíčových faktorů, které se zjišťují srovnáním se standardní situací v jiných srovnávacích územích, vychází multikriteriální analýza z konsenzu nebo arbitrárního úsudku o významnosti jednotlivých jevů ve vzájemném porovnání. Protože pracuje s velmi různorodými vstupy (jevy analýz SWOT a dalšími vstupy – indikátory), lze stanovit významnost těchto vstupů pouze bodováním jejich významu různými aktéry procesu. Body vyjadřují závažnost jevu nebo faktoru ve srovnání s jinými jevy a faktory. Jednotlivé jevy se dále hodnotí buď jako pozitivní (+) nebo negativní (–). Stanovení váhy všech jevů / faktorů a jejich rozlišení na pozitivní a negativní se provede ve vztahu ke všem třem pilířům udržitelného rozvoje. Objektivizace multikriteriální analýzy se zpravidla dosahuje tím, že se na stanovení vah podílí co největší počet kvalifikovaných expertů a jejich subjektivní hodnocení se statisticky zpracuje, přičemž se eliminují výrazně odchylná hodnocení apod.

Multikriteriální analýza je výrazně náročnější nežli výběr klíčových faktorů na základě analýzy SWOT, protože vyžaduje součinnost širšího týmu odborníků – expertů, zejména při stanovení relativní významnosti („vah“) jednotlivých faktorů. Výhodou jednou založené multikriteriální analýzy (například z prvního pořizení ÚAP) může být opakovatelné využívání hodnotících vah, není tedy potřeba vždy znovu posuzovat významnost jednotlivých jevů a faktorů; podmínkou v takovém případě ale je, že od předchozího hodnocení nedošlo k výrazným změnám situace včetně posunu ve vnímání a hodnocení významnosti jednotlivých jevů a faktorů, jež jsou předmětem hodnocení. Nelze zaručit, že hodnotící váhy nebudou s jakoukoli změnou zpochybnovány (např. v sestavě zastupitelstva, pracovníků úřadů apod.) Nelze ani doporučit aplikaci těchto hodnotících vah pro různá území.

Hodnocení stavu a trendů udržitelného rozvoje

Hodnocení se provádí pro každý pilíř udržitelného rozvoje zvlášť. Do hodnocení vstupují vždy klíčové faktory nebo všechny prvky zařazené do multikriteriální analýzy. Klíčové faktory považujeme za navzájem rovnocenné; při použití multikriteriální analýzy je významnost prvků dána jejich vahou, jak vzešla z expertního posouzení.

Zjištění o stavových prvcích (u analýz SWOT silné a slabé stránky) je z praktických důvodů vhodné zařadit do kategorií, například:

- velmi dobrý = naprostá většina klíčových faktorů je hodnocena pozitivně a žádný není výrazně negativní; v případě multikriteriální analýzy je součet hodnotících vah všech prvků výrazně pozitivní a nevyskytují se výrazně negativní váhová hodnocení;
- dobrý = převažuje pozitivní hodnocení klíčových faktorů a nevyskytují se výrazně negativní hodnocení; v případě multikriteriální analýzy je součet hodnotících vah všech prvků pozitivní a nevyskytují se výrazně negativní váhová hodnocení;
- průměrný = převažují průměrná hodnocení klíčových faktorů a nevyskytují se výrazně negativní ani extrémně pozitivní hodnocení; v případě multikriteriální analýzy je součet hodnotících vah všech prvků kolem nuly a nevyskytují se výrazně negativní ani výrazně pozitivní váhová hodnocení;
- slabý = převažují negativní hodnocení klíčových faktorů a nanejvýše jen ojediněle se vyskytují pozitivní hodnocení; v případě multikriteriální analýzy je součet hodnotících vah všech prvků záporný a nanejvýše jen ojediněle se vyskytují výrazně pozitivní váhová hodnocení; pokud je hodnocení všech klíčových faktorů negativní a v případě multikriteriální analýzy jsou všechna hodnocení záporná, lze označit stav za velmi slabý či hrozivý;
- rozporný = nevyvážený – některé klíčové faktory nebo prvky multikriteriálního hodnocení jsou hodnoceny jako (velmi) pozitivní, jiné (velmi) negativní.

Pro zjištění trendů udržitelného rozvoje vycházíme z předpokladu využití příležitostí a naplnění hrozeb, čímž zjistíme celkové trendy v rámci jednotlivých skupin. Tyto trendy mohou být pro jednotlivá témata obecně vyhodnoceny jako:

- pozitivní = položky v kategorii pozitivních trendů nebo příležitostí jsou významnější

a svým dopadem převažují nad negativními trendy nebo hrozbami;

- setrvalý = nejsou zaznamenány závažnější změny (mimo obecný trend platný pro celou ČR);
- negativní = položky v kategorii negativních trendů nebo hrozeb jsou významnější a svým dopadem převažují nad pozitivními trendy a příležitostmi;
- rozporný = negativní trendy a hrozby na jedné straně a pozitivní trendy a příležitosti na straně druhé jsou zhruba stejně významné nebo nelze jednoznačně říci, zda trendy a vnější vlivy představují ve výsledku příležitost nebo hrozbu.

3.4 Syntéza hodnocení udržitelného rozvoje v pilířích

Celkové hodnocení udržitelného rozvoje v jednotlivých pilířích vyplývá z vyhodnocení stavových a trendových složek. Zjednodušené schéma je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka 4: Syntéza hodnocení udržitelného rozvoje v pilířích

trend stav	pozitivní	setrvalý	negativní	rozporný
velmi dobrý				
dobry				
prumerny				
slaby				
rozporny				

Poloha počátečního bodu v horní části okénka znamená dobrý stav, v dolní části pak špatný stav. Šipka mířící vzhůru indikuje pozitivní vývojový trend, šipka směřující dolů pak trend negativní.

Symbole v zelené barvě indikují hodnocení, které zpravidla nevyžaduje zařazení do problémů k ře-

šení – přitom je však třeba zvážit souvislosti mezi jednotlivými pilíři udržitelného rozvoje, protože například pozitivní trend v hospodářském pilíři může být problémem z hlediska pilíře životního prostředí. Symbole v červené barvě naopak indikují případy, kdy je třeba uvážit, zda a jak je třeba na tyto jevy a trendy reagovat při formulaci problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci.

3.5 Interpretace vyváženosti vztahu územních podmínek pro jednotlivé pilíře

Za žádoucí lze obecně považovat stav, kdy všechny pilíře udržitelného rozvoje jsou stabilní a jejich rozvoj je vyvážený. To ovšem nemusí znamenat, že podmínky pro udržitelný rozvoj budou ve všech územích stejné nebo že máme usilovat o totožný stav a rozvoj životního prostředí, ekonomiky i společnosti obyvatel ve všech územích. To by odporovalo jejich přirozené různorodosti a v řadě případů bychom nevyužívali jejich přirozených

potenciálů. V ORP nacházejících se v rozvojových oblastech, rozvojových osách, a v rostoucí míře i v některých krajích může být dominance jednoho či dvou pilířů výsledkem nebo potenciálem kooperace území na vyšší úrovni, posilující konkurenceschopnost předmětného země.

Rozbor udržitelného rozvoje území ve vyhodnocení vyváženosti vztahu územních jednotek jako vstup pro formulaci problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci musí především rozlišit situace, kdy je jistá míra nevyváženosti přijatelná a pro dané území žádoucí, od stavů a trendů vedoucích k neudržitelnému rozvoji.

Ani v případech, kdy z vyhodnocení vyváženosti udržitelného rozvoje v území vyplývá, že nevyváženost územních podmínek pro udržitelný rozvoj nevyhovuje předpokladům pro udržitelný rozvoj, nevyplývá implicitně jednoznačné pravidlo pro vymezení problémů k řešení v ÚPD. Nelze jednoznačně dovést, že řešení ÚPD má usilovat o snížení nevyváženosti například posílením pilíře, který se jeví jako nejslabší, a už vůbec by se snižování nerovnováženosti nemělo dít na úkor „silného“ pilíře (například plánováním výrobních ploch s vážnými negativními důsledky na životní prostředí do ekonomicky slabého území s kvalitním životním prostředím). V některých případech lze lokální nerovnováženost (například na úrovni obce nebo ORP) účelně kompenzovat v okolních územích (například chybějící pracovní příležitosti v jednom území ORP lze kompenzovat dobře dostupnými a dostatečnými pracovními místy v sousedním území). Toto může nastat například v rozvojových oblastech a rozvojových osách nebo v územích, které s rozvojovými územími nebo rozvojovými osami jsou v přímém dotyku. V takovém případě může strategie udržitelného rozvoje spočívat spíše v dalším posilování pilíře, který byl identifikován jako relativně silný s potenciálem pro další posilování, jež zvětší úhrnný užitek, a tudíž i konkurenceschopnost a prosperitu daného území v širším kontextu. Takto koncipovaná strategie by však neměla vést k vytváření nových nerovnováh územních podmínek udržitelného rozvoje území.

Vyhodnocení vyváženosti umožní rozčlenit analyzované území na stabilizované, specifické a rozvojové části. Na základě vyhodnocení vyváženosti území by měly být dále zpřesňovány rozvojové oblasti a osy a specifické oblasti vymezené v nadřazených nástrojích územního plánování a nově vymezovány či aktualizovány rozvojové oblasti a osy a specifické oblasti v hierarchické úrovni odpovídající pořizovanému typu ÚAP.

Zvláštní důležitost má posouzení vyváženosti vztahu územních podmínek ve specifických územích. Zde již zařazení území do této kategorie

indikuje, že jeho podmínky a dosavadní vývoj nejsou z hlediska pilířů udržitelného rozvoje vyvážené. Strategie udržitelného rozvoje takovýchto území musí tedy nezbytně existující nevyváženost snižovat posilováním „slabých“ pilířů udržitelného rozvoje.

Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje je tedy třeba provádět vždy s ohledem na místní podmínky, především na to, zda se předmětné území nachází v rozvojových oblastech, rozvojových osách nebo zda se v území vyskytuje specifická oblast.

4. Problémy k řešení v ÚPD

4.1 Identifikace problémů k řešení

Problémy k řešení, jež mají ÚAP identifikovat, lze zařadit do dvou skupin. Především se jedná o problémy zahrnuté do výčtu uvedeného ve vyhlášce číslo 500/2006 Sb. v § 4, odstavci 1 pod písmenem b) ad 2, tedy o

urbanistické, dopravní a hygienické závady, vzájemné střety záměrů na provedení změn v území a střety těchto záměrů s limity využití území, ohrožení území například povodněmi a jinými rizikovými přírodními jevy.

Většina problémových okruhů výslovně uvedených v tomto ustanovení vyhlášky spočívá v porušení platných předpisů nebo technických norem. Takovéto problémy, pokud se týkají stavu, je nutno odstranit; pokud se jedná o problémy, k nimž by došlo v případě realizace některého záměru, je jejich vzniku nutno předejít. Tyto problémy spočívající ve střetu s předpisy a normami můžeme označit jako „tvrdé“. Velká část „tvrdých“ problémů se zjistí geografickou analýzou GIS nad geograficky vyjádřitelnými údaji o území: to jsou především vzájemné střety záměrů na provedení změn v území a střety těchto záměrů s limity využití území, ohrožení území například povodněmi a jinými rizikovými přírodními jevy; dále dopravní a hygienické závady, které mají povahu střetu v území. Některé dopravní a hygienické závady a prakticky všechny urbanistické závady ale zjišťujeme spíše odborným posouzením nad údaji o území.

Protože výčet problémových okruhů v § 4 odst. 1 písm. b) ad 2 vyhlášky není uzavřený (je uveden

slovem „zejména“), mohou z rozboru udržitelného rozvoje území vyplynout i další, do výčtu vyhlášky nezahrnuté okruhy a typy problémů. Tyto problémy tvoří druhou skupinu, jež se na rozdíl od skupiny první zpravidla nemůže opírat o konkrétní ustanovení předpisů či technických norem. Právě pro identifikaci problémů této druhé skupiny především slouží výstupy analýz SWOT a vyhodnocení udržitelného rozvoje území. Protože se jedná o „měkké“ problémy bez jednoznačné opory v předpisech nebo normách, je vhodné jejich identifikaci vyplynuvší z odborného posouzení podpořit alespoň konzultací s občany a jejich politickými představiteli.

Identifikace „měkkých“ problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci má těsnou vazbu na vyhodnocení vyváženosti pilířů, protože vychází z kritických faktorů (respektive v případě vyhodnocení pomocí multikriteriální analýzy prvků s největšími absolutními hodnotami vah) týkající se těch pilířů udržitelného rozvoje, které byly identifikovány jako oslabené. Formulace problémů k řešení vychází především z těch položek analýz SWOT, které se ukázaly jako kritické pro vyváženost pilířů udržitelného rozvoje a které lze řešit s pomocí nástrojů územního plánování. K tomu přistupují střety záměrů s limity nebo s existujícím územním plánem, záměrů s jinými záměry, popřípadě další závady indikované například anketami nebo reflektující empirické poznatky zpracovatele.

Do rozhodování o problémech k řešení v ÚPD tedy vstupují kromě odborných hledisek reprezentovaných rozбором udržitelného rozvoje území a kontextu daného širšími vztahy řešeného území také politická hlediska. Pro jejich formulaci vytváří stavební zákon podmínky v podobě Rad obcí pro udržitelný rozvoj území (§ 9). Formulace problémů k řešení by tedy měla probíhat v úzké součinnosti pořizovatele (úřadu územního plánování) a politické reprezentace území řešeného v ÚAP⁶⁾.

Při identifikaci problémů k řešení v ÚAP obcí je třeba vycházet jednak z vlastního rozboru udržitelného rozvoje území řešeného územního obvodu obce s rozšířenou působností, ale též z ÚAP kraje. Problémy k řešení identifikované v ÚAP kraje, které se týkají řešeného územního obvodu obce s rozšířenou působností, je tedy nutné zahrnout do problémů k řešení v ÚAP obce s rozšířenou

působností. Obdobně je třeba při identifikaci problémů k řešení v ÚAP kraje vycházet i z problémů identifikovaných v ÚAP obcí v kraji, které mají nadmístní (regionální) význam.

4.2 Aktualizace problémů k řešení

Při úplné aktualizaci ÚAP vycházíme z problémů, které byly identifikovány v předchozím pořízení ÚAP nebo v předchozích aktualizacích. Tyto problémy porovnáváme s problémy, které byly identifikovány v probíhající úplné aktualizaci. Při porovnání zjišťujeme tyto okruhy problémů:

- Problémy, které již byly vyřešeny v období uplynulém mezi pořízením ÚAP, respektive předchozí úplnou aktualizací. Například se může jednat o dopravní závady odstraněné novým dopravním řešením.
- Problémy, které jsou úspěšně řešeny. Vzhledem k dvouleté periodicitě úplných aktualizací bude většina dlouhodobých problémů patřit do této kategorie.
- Problémy, které přetrvávají.
- Nově se objevivší problémy.

5. Projednání ÚAP a jejich využití v procesu územního plánování

Podle § 28 odstavce 1 stavebního zákona:

Pořizovatel průběžně aktualizuje územně analytické podklady na základě nových údajů o území a průzkumu území a každé 2 roky pořídí jejich úplnou aktualizaci.

Následující odstavec 2 § 28 stavebního zákona stanoví posloupnost při pořizování úplné aktualizace takto:

Nejpozději do 18 měsíců od pořízení územně analytických podkladů nebo od jejich poslední úplné aktualizace pořizovatel pořídí návrh nové úplné aktualizace, doručí oznámení o aktualizaci poskytovatelům údajů a vyzve je k potvrzení správnosti, úplnosti a aktuálnosti použitých údajů o území ve lhůtě do 3 měsíců. [...]

Ustanovení § 29 stavebního zákona ukládá pořizovateli předložit ÚAP pro správní obvod obce s rozšířenou působností k projednání Radě obcí

6) Protože aplikace problémů k řešení v ÚPD, tím spíše pak implementace ÚPD v území, jsou dlouhodobé procesy vyžadující kontinuitu priorit v plánování i rozhodování, je žádoucí, aby se na formulaci problémů k řešení podílela nejen momentální politická reprezentace, ale i její legitimní opozice, která pravděpodobně do politického vedení dříve či později vstoupí.

pro udržitelný rozvoj území. Vznik a činnost Rady obcí pro udržitelný rozvoj území jsou upraveny v § 9 stavebního zákona. Podle odstavce 1 tohoto paragrafu není vznik Rady obcí povinný a lze ji zřídit pouze se souhlasem obcí v jejím správním obvodu. Předsedou Rady obcí je starosta obce s rozšířenou působností a členy Rady obcí tvoří vždy po jednom zástupci za každou obec v územním obvodu obce s rozšířenou působností.

Pro projednání návrhu ÚAP (respektive aktualizace) Radou obcí pro udržitelný rozvoj území a sdělení stanoviska pořizovateli stanoví stavební zákon v § 29 odstavci 1 pro ÚAP pro správní obvod obce s rozšířenou působností lhůtu v délce 60 dnů. Předpokládáme, že návrh ÚAP, respektive jejich úplné aktualizace, je Radě obcí předán již v podobě po potvrzení správnosti, úplnosti a aktuálnosti použitých údajů o území poskytovateli údajů. Znamená to tedy, že na eventuální úpravy údajů o území v případě, že poskytovatelé jejich správnost, úplnost a aktuálnost nepotvrdili, a na zapracování eventuálních připomínek Rady obcí by při vyčerpání celé lhůty 18 měsíců podle § 28 odstavce 2 zbýval jeden měsíc. Toto je třeba vzít v úvahu a v případě, že je ustavena Rada obcí pro udržitelný rozvoj území, lhůty podle § 28 odstavce 2 přiměřeně zkrátit.

Podle § 9 odstavce 2 stavebního zákona

Rada obcí projednává územně analytické podklady pro správní obvod obecního úřadu obce s rozšířenou působností a vyhodnocení vlivů územních plánů na udržitelný rozvoj území a vydává k nim na základě výsledků projednání příslušnému pořizovateli své stanovisko, popřípadě své vyjádření.

Úřady územního plánování vycházejí z výstupů úplných aktualizací ÚAP, jmenovitě z problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci při formulaci požadavků zadání pro územní plány a pro regulační plány a v koncepci rozvoje území kraje zásad územního rozvoje. Stavební zákon v § 25 uvádí, že územně plánovací podklady

slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území.

Z tohoto ustanovení vyplývá, že při pořizování územně plánovací dokumentace úřad územního plánování jako její pořizovatel by neměl opomenout žádný z problémů identifikovaný v ÚAP týkající se území řešeného územně plánovací dokumentací.

Příloha 1: Příklad analýzy SWOT, klíčové faktory a problémy k řešení

Příklad byl zpracován pro území fiktivní středoevropské země.

Příklad analýzy SWOT pro fiktivní území

<ul style="list-style-type: none">■ geologicky stabilní území, malá seismičita■ vlastní ložiska uhlí a stavebních materiálů ■ dostatečná kapacita zdrojů vody■ poloha na evropském rozvodí: kvalita a množství vody nezávisí na sousedních zemích■ vysoká míra separace TDO ■ vysoká rozmanitost přírodního prostředí a krajiny■ velký podíl zvláště chráněných území přírody■ optimální lesnatost■ dobré podmínky pro zemědělství v nížinách ■ hustá železniční síť ■ vysoký stupeň pokrytí území sítěl veřejnou vodovodní sítí■ vysoký stupeň plynofikace■ spolehlivě fungující energetická soustava■ vysoký podíl obyvatel žije v menších a středních městech■ většinou dobrá dostupnost školských a zdravotnických zařízení■ malý podíl chudých lidí■ malá míra sociálního vyloučení ■ rozmanitost rekreačních možností v přírodě	<ul style="list-style-type: none">■ nedostatek nerostných surovin■ velký podíl území s radonovým rizikem či nebezpečím■ rozsáhlá území devastovaná těžbou■ vysoký podíl vodních zdrojů ohrožených znečištěním ■ vysoká míra znečištění životního prostředí■ vypouštění nečištěných nebo nedostatečně čištěných odpadních vod do vodotečí■ nedostatečná míra recyklace odpadů■ rozsáhlé plochy úložišť a skládek odpadů, zčásti nedostatečně zabezpečených■ velký podíl nefunkčních prvků systému ekologické stability ■ vysoká míra nerušení půd a ekosystémů zemědělskou výrobou■ velký úbytek zemědělské půdy novou výstavbou■ ladem ležící půda v územích se zhoršenými podmínkami pro zemědělství■ vysoký podíl lesních porostů ohrožených nebo poškozených znečištěním■ vysoká koncentrace dopravy do prostoru hlavního města■ zaostalá železniční infrastruktura, špatná kvalita dopravy po železnici■ přetížené páteřní dálnice a hlavní silnice■ problematické horské úseky silnic■ nevhodné podmínky pro vodní dopravu■ vysoký stupeň energetické závislosti na zahraničních zdrojích■ neexistence lokality pro ukládání jaderného energetického odpadu■ závislost velkých územních celků na jediném zdroji tepla z velkých tepláren■ výskyt periferních území se špatnou dostupností vzdělání a nízkou průměrnou úrovní vzdělanosti■ vznikající a rostoucí enklávy sociálního vyloučení zejména ve starých industriálních regionech■ místa přetížená a devastovaná masovou rekreací a cestovním ruchem
--	---

<ul style="list-style-type: none"> ■ dobrá dostupnost regionálních center z většiny území 	<ul style="list-style-type: none"> ■ staré industriální regiony – rozsáhlá území transformace starých průmyslových odvětví ■ špatná prostupnost pohraničních hor ■ výskyt periferních území s nízkým stupněm rozvoje a vysokou nezaměstnaností
<p>S</p> <p>O</p>	<p>W</p> <p>T</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ vzrůstající hodnota vody jako hlavního přírodního zdroje ■ nové technologie nezatěžující životní prostředí ■ vzrůstající hodnota zemědělské půdy jako hlavního přírodního zdroje ■ zemědělská výroba s vysokou přidanou hodnotou ■ udržitelné formy lesního hospodářství respektující místní přírodní podmínky ■ růst poptávky pro ekologických zemědělských produktech ■ podpora EU pro rozvoj venkova ■ podpora EU pro budování kvalitní dopravní infrastruktury (TEN-T) ■ internet – zlepšení přístupu k informacím a službám nemateriální povahy ■ rostoucí poptávka po kvalitním obytném a pracovním prostředí ■ vysoká míra sociální soudržnosti obyvatel ■ přesun části poptávky po rekreaci směrem k „měkkým“ formám (cykloturistika, wellness, ekoturistika, agroturistika) ■ těsná blízkost evropského jádra prosperity (tzv. Pentagon Londýn – Paříž – Milán – Mnichov – Hamburk) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tlak na další devastaci těžbou uhlí, aby se snížila energetická závislost země ■ riziko ohrožení vodních zdrojů terorismem ■ klimatické změny – povodně a sucha ■ tlak na jednostranné zvyšování výnosů v zemědělství v případě světové potravinové krize ■ ohrožení dopravních a technických infrastruktur (železnic, dálnic, plynovodů, horkovodů) teroristickými útoky ■ potřeba levné veřejné dopravy pro rostoucí počet chudých seniorů ■ ztráta sociální soudržnosti ■ zhoršení bezpečnostní situace → vznik a nárůst nebezpečných zón ve městech ■ potřeba dostupných služeb pro rostoucí podíl seniorů (při nízké kupní síle seniorů) ■ privatizace veřejných prostorů, jejich uzavírání vůči „nežádoucím vetřelcům“ ■ pokles cestovního ruchu v důsledku energetické krize, terorismu či obav z infekcí ■ růst cen energií → zhoršená dostupnost pracovišť, vzdělání a služeb pro obyvatele venkova

Příklad identifikace klíčových faktorů a z nich vycházejících požadavků na řešení v územním plánování pro fiktivní území

Klíčové faktory byly vybrány z prvků / faktorů analýz SWOT nebo vznikly jejich zobecněním či sloučením.

klíčový faktor	problém k řešení nástroji územního plánování
<ul style="list-style-type: none"> ■ hospodaření s nerostným bohatstvím ■ hospodaření s vodou ■ riziko ohrožení vodních zdrojů terorismem ■ nové technologie nezatěžující životní prostředí ■ klimatické změny – povodně a sucha ■ hospodaření s půdou ■ využití programů EU pro rozvoj venkova ■ potravinová soběstačnost ■ využití podpory EU pro budování kvalitní dopravní infrastruktury (TEN-T) ■ kvalita a dostupnost veřejné dopravy ■ robustnost a odolnost systémů dopravní a technické infrastruktury ■ informační a komunikační technologie ■ demografické stárnutí populace ■ ohrožení sociální soudržnosti obyvatel ■ kvalita obytného a pracovního prostředí ■ vývoj bezpečnostní situace ve městech ■ změny cestovního ruchu v důsledku energetické krize, terorismu či obav z infekcí ■ růst cen energií ■ energetické závislost 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ochrana a uvážlivá těžba nerostného bohatství ■ zvýšená ochrana a kontrola vodních zdrojů a zásobovacích soustav ■ ochrana potenciálně využitelných vodních zdrojů ■ důsledné čištění odpadních vod ■ aktivní protipovodňová prevence zpomalováním odtoku vody zejména v horních částech povodí ■ důsledná ochrana půdního fondu, minimalizace záborů, preference přestavb před výstavbou na zelené louce ■ účinná preventivní opatření proti vodní a větrné erozi – zelen v krajině, členění lánů, větrolamy ■ preference hromadné dopravy ■ rozvoj zejména kolejové dopravy ■ důsledná koordinace rozvoje dopravy a územního rozvoje v městských regionech ■ robustnost a vzájemná zastupitelnost energetických a vodních zdrojů a propojení zásobovacích soustav ■ koordinace a propojení energetických soustav se zahraničím ■ zajištění lokalit pro bydlení, péči a služby pro seniory ■ vytváření kontrolovatelných, bezpečných veřejných prostranství ve městech ■ specializace v cestovním ruchu, využívání místních a regionálních specifik, propojení do regionálních systémů ■ růst cen energií → zhoršená dostupnost pracovišť, vzdělání a služeb pro obyvatele venkova ■ důsledná koordinace a regulace rozvoje v zázemí velkých center, všestranná podpora kompaktní formy rozvoje měst

Příloha 2: Indikátory udržitelného rozvoje území

Text přílohy je ke stažení na <http://www.uur.cz/default.asp?ID=3441>

[www.uur.cz ⇒ [publikační činnost](#) ⇒ [časopis Urbanismus a územní rozvoj č. 5/09](#);
www.uur.cz ⇒ [metodické příručky](#)]

Obsah této přílohy je výstupem úkolu rezortního výzkumu MMR WD-07-07-4 Koncepce územního plánování a disparity v území, zpracovaným týmem složeným z odborníků Českého vysokého učení technického v Praze, Masarykovy univerzity v Brně a Ústavu pro ekopolitiku, o. p. s. v Praze.

Použité zdroje:

- Úkol WD-07-07-4 Koncepce územního plánování a disparity v území. Dílčí cíl 001, část A0904: *Aplikace ukazatelů pro hodnocení disparit na regionální a lokální úrovni*. ČVUT 2009. Nepublikováno
- *Územní agenda Evropské unie: Za konkurenčnější a udržitelnější Evropu rozmanitých regionů*. Návrh k 7/3/2007. EU 2007. Český překlad http://www.mmr.cz/upload/files/uzemni%20planovani%20a%20stav.rad/07.03.15_TAEU_Draft.cz.pdf
- *Územní stav a perspektivy Evropské unie: Za větší evropskou územní soudržnost ve světle cílů jednání v Lisabonu a Göteborgu*. Koncept 6/3/2007. EU 2007a. Český překlad http://www.mmr.cz/upload/files/uzemni%20planovani%20a%20stav.rad/07.03.15_TSP_draftcz.pdf
- INTERREG IIIB – REPUS (*Strategy for a Regional Polycentric Urban System in Central-Eastern Europe Economic Integrating Zone*) 2007: Final Report. VÁTI Budapest.
- MAIER, Karel – ŘEZÁČ, Vít – VOREL, Jakub. Analýza právního prostředí územního plánování sledující udržitelný rozvoj a praktické implementace principů udržitelného rozvoje ve vybraných systémech územního plánování. In: *Urbanismus a územní rozvoj* 2007, č. 2, s. 42–53. ÚÚR Brno
- MAIER, Karel – ŘEZÁČ, Vít – VOREL, Jakub – DODOKOVÁ, Alena. Možné postupy v aplikování principů a ukazatelů udržitelného rozvoje v územním plánování. In: *Urbanismus a územní rozvoj* 6/2007. ÚÚR Brno
- MÍČHAL, I. Ekologická stabilita. Brno In: *Veronica*, 1994.
- Office of the Deputy Prime Minister 2005. *Sustainability Appraisal of Regional Spatial Strategies and Local Development Documents*. ODPM London.
- SMITH, M. – GOODCHILD, M. – LONGLEY, P. *Geospatial Analysis: A Comprehensive Guide to Principles, Techniques and Software Tools*. Matador, 2007.

Názory a zkušenosti uživatelů s touto metodickou pomůckou rádi uvítáme na e-mailové adrese: fiaeva@mmr.cz

Poznámky:

NEAKTUALNÍ

NEAKTUALNÍ

NEAKTUÁLNÍ

NEAKTUUÄÄLNI

NEAKTUUÄÄLNÍ